

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit.

FOAIE PENTR POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foala Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimit
la dl Iohn I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foil
la Orăștie se dă de știre prin o cartă postală.

Ungurii din Târgu-Murăș.

Nouă Românilor care dorim pa-
cea între oameni și stăpîrea urii
și a răutăților omenești, nu ne pare
bine că trebuie din nou să vorbim
rău despre poporul unguresc din
Transilvania pe care așa de greu
il vedem ridicându-se la recunoș-
terea și respectarea adevărului și
binelui.

Nu numai noi Românil, dar ori
ce om ar trebui să se bucure când
vede că se lucrează într-o parte
și alta (fie această parte ro-
mânească ori nu) pentru binele po-
poarelor și al oamenilor, fără deo-
sebit de naștere și limbă. Cu toții
înainte de a fi Români, Unguri ori
Sași, suntem oameni și ar trebui
ca toții să vedem în cel din jurul
nostru mai întâi pe om și numai
pe urmă pe omul de naționalitate
română ori ungară ori alta. Cel
care nu face așa e mai sălbatic și
înapoiat.

Cum se poate atunci ca zia-
rele ungurești din Târgu Murăș (a-
dică ceea-ce au Ungurii de acolo
mai ales și bun) să scrie cu mare
necaz și ură împotriva autorităților
românești care au hotărât să ridice
acolo în oraș o biserică româ-
nească corespunzătoare cerințelor
și trebuințelor de astăzi? Ei spun
că faptul că Românil vreau să ri-
dice o biserică așa de frumoasă
într'un loc atât de frumos e o „o-
fensă” (o necinste) adusă lor Un-
gurilor de-acolo!

În ce țară trăim Doamne, și
scrisul căror oameni ne este dat
să îl citim noi astăzi, aici?

Când nimic nu e mai bun pen-
tru poporul mare de azi decât
biserică, când în starea de astăzi
a lucrurilor această biserică ser-
vește mai bine decât ori-ce pacea
și fericirea, când biserică e aceea
care înainte de ori-ce vede în om
pe om iar nu pe țara națională,
Ungurii din Târgu Murăș, și cu ei
mulți alții îl cer pietrea? De ce?
Lor le trebuie numai închisori care
să le ajute răutatea, și case în
care să propage ura și uciderea
oamenilor prin oameni, lor așeză-
minte de muncă spre mai bine și
spre înlăturarea răului dintre oameni
le sar în ochi și li „ofenseră”?
Asemenea simțăminte nu pot
porni decât dintr'un suflet negru de

ura aproape care nu se lasă

robit, dintr'un suflet barbar și săl-
batic stăpînit și schimonosit de
instincte (porniri) josnice și vechi.

Nouă Românilor nu ne sare în
ochi în Pieșa Clujului care e Capita-
lă Ardealului românesc ca-
tedrală ungurească și statola lui
Matel Corvinul, și au fost lăsele
acolo tocmai pentru-că sunt lucruri
care unul servește credința, altul
frumosul, arta, și prin aceasta ar-
monia (buna înțelegere) dintre toți
oamenii! Și noi n'o facem aceasta
siliți, (aceasta e lucrul de căpetenie),
ci pentru-că sufletul nostru care
nu e barbar și sălbatic, uitând tot
colvarul din trecut, dorește să res-
pecte tot ceea ce lînde să ajute la
lupta contra răului și la înțelegerea
dintre oameni. Ne putem fâli de
aceasta cu toată țaria.

Fapta Ungurilor din Târgu Murăș
pe noi nu ne îndârjește împotriva
lor ci ne face să-i plângem că-i
vedem încă așa de săraci cu du-
hul, așa de înlănușiți de patimile
negre, și văzând în ei niște oa-
meni bolnavi încă de barbarie și
sălbătăcie, dorința noastră cea mi
mare e nu de a-i pedepsi ci de
a-i vindeca cât mai de grabă, de
a le limpezi ochii tulburi de frigi-
rile bolii grozave ce-i chină încă,
și de a-i depărta prin aceasta dela
celea greșită pe care vreau să
spuce și care nu-i duce la fericire
și mulțumire.

Am face o mare faptă bună și
omenească prin aceasta și vom fi
dat dovada unui suflet frumos.

Desigur nu vom ajunge la acest
rezultat prin asjări și pedepse ci
prin indulgență (bunătate) și răb-
dare. Nici nu pretindem că vom fi
noi singuri care vom face acest
mare bine, și de-aceea ajutorul ce-
lorlalți care ne înțeleg, fie ei Un-
guri ori alții, e binevenit și prețuit.

Și poate o străduință mare a
noastră a tuturor înspre această
îmbunătățire și luminare să dea
roade chiar neașteptate astăzi.

Poate nu e răutatea așa de mare
cum pare a fi, și toate să nu fie
decât ultimele pălpări ale unui foc
vechii. Dar poate că nu.

Ori cum ar fi, să nu ne pier-
dem cumpătul, să nu fim și noi ca
ei, să nu ne coborâm din înălțimea
noastră și mai ales să știm cum
să primim septele lor și cum să le
răspundem.

De acest răspuns atîrnă aproape
total.

UNELE—ALTELE

Muzeu bisericesc la Sibiu.

Mitropolitul gr.-or. din Sibiu
Nicolae Bălan a hotărât să se în-
ființeze la Sibiu un muzeu (loc de
arătare a lucrurilor frumoase și
scumpe) pentru obiectele bisericești,
icoane, antemise, diplome, cărți, pic-
turi vechi și noi, resturi de bise-
rici ș. a.

Lucrul are o importanță mai mare
decît pare la început. Comori ne-
prețuite atît pentru știința cit și
pentru noi înșine se pierd așa, din
lipsă de grijă. Biserici vechi se dă-
rămă, cărți și lucruri vechi se sfă-
rămă și se nimicesc prin podurile
bisericilor și caselor parohiale și
apoi lipsa se simte abea peste zece
și sute de ani, și știința istoriei ră-
mâne cu mâinile legate, iar noi în
lipsă de dovezi nu cunoaștem fru-
musețile și culmile la care au ajuns
strămoșii nostri. Dacă n'ar fi în ge-
nere mijloace bune de a transmite
urmașilor rodul muncii înaintașilor,
viața toată ar sta pe loc, noi cei
de azi n'am fi mai cumînți ca oa-
menii cel de-acu-s sute și mi de
ani și toată munca ar fi dusă 'n
vânt și fără rost aproape. Și la noi
cum așa a fost până acum față de
munca Românilor de acu-s sute și
sute de ani.

Grija părintelui mitropolit Nicolae
e de toată lauda și-i arată ca pe un
om cu adevărat cuminte.

*

Trotzki blestemat de al lui.

La Ecaterinoslav în Rusia, unde
s'a născut evreul Trotzki s'a întim-
plat un fapt însemnat. Fiecare să-l
judece. Iată-l:

În biserica evreiască de-acolo în
vremea slujbei, veni un bătrân cre-
dincios, orb și ceru rabinului să ex-
comunică (arunce afară) din comu-
nitatea evreiască pe Trotzki, ca pe
un răfăcit și om care lucră împo-
triva binelui oamenilor. Bătrânul
care cerea acestea dela rabin în-
cepî să vorbească, și aduse straș-
nice dovezi. Când se mai și știu
că acest bătrân orb e însuși tatăl
lui Leon Trotzki, dovezile au fost
găsite destul de tari, și cu mari forme
și în chip sărbătoresc s'a făcut ble-
stemarea lui și aruncarea afară a
fiului răfăcit. Moise Trotzki tatăl,
avea înfățișarea unui adevărat pro-
fet care nu cunoaște decât legea.

După-ce s'a făcut excomunicarea,
bătrânul tată nu se mulțumi cu
atîta ci ceru ca pedeapsa să fie și
mai grea, și pe lângă aruncarea a-
fară din biserica evreiască, să i-se
osândească sufletul lui Leon Trotzki
în vecii vecilor.

Și, în vreme ce o femeie, mama
lui Leon Trotzki, leșină, rabinul a
rostit cea mai mare osândă: osânda
pe veci a sufletului, pentru vestitul
revoluționar și bolșevic rus.

Democrația noastră.

— O vorbă către țărani. —

Celși adeseori prin fol vorba de-
mocrat. Ați celți despre partide de-
mocrate despre oriăcirea partide-
lor democratice într'un „bloc”. Ați
celți că „numai statele democratice
au viitor” și că datoria noastră e
„să ne democratizăm, să ne opro-
plem de marile democrații din a-
pus, să le căștigăm încrederea ca
să le putem avea sprijinul”.

Cuvine-să decl, să lămurim vorba
aceasta și să ne întrebăm dacă
suntem noi Românil din Ardeal de-
mocrați?

Democrat, înseamnă să îți
om înțelegător al durerilor celor
mulți, fără deosebire de neam, lege,
naștere ori ocupație. Înseamnă,
să le ascuți păsurile lor și în tre-
burile de obște să dai ascultarea
voinei lor, să ajungi la înțelegere
cu toți. Partide democratice
sunt cele cari sunt călăuzite de
asfel de gânduri și simțiri, iar
țări și state democratice sunt
acelea, în cari puterea, conducerea
și toate rândurile (legile și poru-
cile stăpînirii) prin cari se con-
duce țara, sunt pornite, prin bună
învoială și bună înțelegere, dela
toți cetățenii țării și sunt făcute
pentru binele și înaintarea tuturor.

Acum, dupăce ne-am lămurit a-
supra vorbeli democrat, să răspun-
dem și la întrebarea: suntem noi
Românil ardeleni, democrați? Răs-
punsul e că da, suntem democrați
și încă din cel mai ales soi.

Avem cu toții aceeași obârșie,
suntem plămădiți din același aluat,
am îndurat veacuri de-a rândul urgia
vremurilor, ajutându-ne unul pe al-
tul, cum Dumnezeu și puterile noastre
ne-au ajutat. Iar dacă de-o vreme
încoaci au mai rășărit dintre noi
și ceva domni, aceștia au plecat
dela coada vacii și dela coarnele
plugului. Și ori cât de sus ar fi a-
juns, până la vladică ori ministru,
ne-au știut năcazurile și durerile,
le-au simțit ca și ori-care din noi,
fiindcă le vedeau cu ochi de frate
și chiar îmbrăcași în haine dom-
nești, sufletul le-a rămas tot ro-
mânesc, închiegat din țale și smar.

Și dacă dragostea de frate, de
părinți și de neamuri, n'ar fi pu-
tut să ne lege laolaltă cu destulă
putere, — ne-ar fi strâns laolaltă
vîntregia vremilor, prin cari am tre-
cut în curgerea veacurilor. — La
început a trecut peste noi puvoial
neamurilor sălbătice, pornite din
rășărit, în fața cărora ne-am cău-
tat adăpost în munți. Am căzut mai
apoi în sclăvia unor neamuri, ce
și-au găsit loc de așezare pe pla-
turile noastre, — și-am purtat a-
cest jug multe veacuri, cu răbdare,
dar cu ochii îndreptați spre cer
având nădejdea deplină a unor vre-
muri mai bune, cari trebuiau să vină
ca dreaptă răspială a suferințelor

noastre. Iar când vânt de libertate a suflat din apus, prin mucenicia lui Horia și a lui Cloșca, am dat dovadă în fața tuturor neamurilor, că chiar cu prețul vieții, vom zdrobi jugul robiei „unul pentru toți și toți pentru unul“.

Spuză de domni care și-au luminat mintea prin școli, a folosit învățătura sa pentru luminarea tuturor. În luptele ce s-au dat în anul 918 sau pus în frunte, și-au pornit „pe moarte și pe viață“ împotriva oștilor de asupritori, cari credeau că numai neamul lor e vrednic de libertate. Și au pălmit fără preget sau vaiet, fiindcă așa cerea binele tuturor, fiindcă fruntașii fiind, trebuiau să-și ia partea de frunte și din suferință și luptă. — Ce a urmat e bine cunoscut de toți.

Fiecare la locul său, umăr la umăr, ne-am împotrivit cutropirei și am dat luptă dreaptă pentru sfărâmarea lanșurilor robiei. — Și le-am sfărâmat.

Le-am sfărâmat, fiindcă am știut laolaltă la bine și la rău. Le-am sfărâmat, fiindcă au fost între noi fruntași cari și-au jertfit chiar și viața pentru „cel de-o lege și de-un sânge“. Le-am sfărâmat, fiindcă „oarbe neuntre“, nu ne-a întunecat mințile decât poate pe o clipă și în fața primejdiei cu mic cu mare, „dela vlădică până la opincă“, am avut un cuget și simțire: *Să ne apărăm neamul!*

Dacă vor veni deci pela sate profesii de lumea nouă, îmbrăcați în haine țărănești să vă îndemne să vă despărțiți de vechii voștri ortaci de suferință și de luptă, — și să le urmați lor; dacă vor încerca să vă desbina și să vă asmuțe împotriva domnilor, dacă vă vor spune că numai ei țărăniștii, vă sunt adevărații binevoitori și că numai ei vă vor face dreptate în țara aceasta, — numai dela sfărâmarea lor veți primi pămant cât cereți, și numai ei vă vor allina toate durerile, — să le spuneți că așa credeți, că e mai bine cu un prieten vechi și încercat la năcaz, decât cu unul nou la zile bune. Să le spuneți că nu lăsați cărările cele bătute pentru cele nebătute și că credeți a face bine, când rămâneți credincioși tovarășilor voștri de până acuma și fruntașilor ce zece de ani de-a rândul vi-au fost buni povăzitori și sprijinitori.

Și de nu vă vor înțelege sau nu vor voi să vă înțelege, să le spuneți o pilduire, care spune că:

Neamul nostru e ca un pom. Țăranii sunt rădăcina și tulpina; meseriașii și negustorii sunt crenșile și franzele; iar florile, podoaba și mândria pomului, sunt domni, fiindcă prin gândul luminat și simțirea curată a fiilor săi aleși a trăit și a propășit fiecare neam. Dacă mâinile fără lege și milă vor face o tăietură asupra rădăcinii sau tulpinei, pomul va tânji sau poate chiar se va usca după cum va fi rana de rez. Dacă vor lăsa o creangă sau vor pieri din frunze, pomul va tânji, și își va trăi zilele cu lipsuri și năcaz. Iar dacă pomul nu va mai arăta flori, dacă își va pierde podoaba și mândria, nu l va mai băga în seamă nimeni. Va fi dat uitării și va pieri fără vină.

Pilduirea aceasta desigur vor înțelege-o. Iar d'oastră, țărani, să vi-o întipăriți adânc în suflet, fiindcă aceasta e pilduirea unui neam cu bună rândălată și cu bună înțelegere, fără de cara înaintare și pace nu este.

Noi Românii ardeleni, suntem democrați, fiindcă așa ne povăzuește glasul sângelui; suntem democrați, fiindcă veacurile ne-au strâns pe toți într'un mănunchiu, pe care nu l-a putut rupe nici o încercare vrășmașe; suntem democrați, fiindcă nu haina ce-o îmbracă un frate de-al nostru ne va arăta sufletul lui, ci faptele lui, credința lui la vreme de strâmtorare și de prea încercare.

Noi Românii ardeleni, suntem democrați din toată inima, fiindcă nu știm și nu vrem să fim alții. Frații români din celelalte părți de țară să ne urmeze pilda, și atunci putem privi cu încredere în viitor și nu ne va lipsi nici sprijinul altor popoare mai înaintate.

T. Iarca.

Ciuperca — ca la București.

Di Const. Mille, a fost stăpân al ziarului „Adevărul“, prin care a lucrat timp de vre-o 25 de ani, la... sfărâmarea tuturor credințelor bune și curate în sufletele românești, — lucrare a cărei urmări s'au simțit puternic în zilele războiului, când țara avea nevoie de inimi tari, de inimi pline de avânt, de suflete pline de mândrie pentru draga lor țară. În loc de asta am văzut prea mari cete de „desgustați“, de pe a căror baze auzei cam același cântec sarbăd și dăbălăzat, pe care-l cânta mereu flășnetă dlui Mille.

După război, dându-i se prilej bun, dl Mille și-a vândut „Adevărul“ cu 9 milioane și s'a plimbat 2 ani prin străinătate. Acum s'a întors iar la București și — a scos altă gazetă, „Lupta“, ca să aducă aminte de Gh. Panu de pe vremuri, care are un monument în grădina Cișmigiuului...

„Lupta“ dlui Mille însă, se deosebește mult de „Lupta“ lui Panu. În aceea, și când era prea războinică, bătea inima doritoare de a avea o Românie cât mai românească. Dar „Adevărul“ cât a fost condus de Mille, și „Lupta“ sa de azi, e unealtă rafinată în mâinile intereselor străine acestui neam și acestel țări. Se vede asta din Evreii de cari gemea coșnița Adevărului și cari se în ciucur și de grinda „Luptei“...

Că conștiu ori inconștiu lucrează acest om la dăbălarea sufletelor Românești, nici n'ai putea spune îndată. Dar din tot ce face, asta se simte. Pe unde conduc fire cât de tainice cari fac slujbă străină intereselor mai înalte ale țării, pe acele cărări îl vei găsi regresit și pe Mille...

Mai nou lucrează că să desguste țara față de sărbările de Incoronare ce se pregătesc la Alba-Iulia!

În Nr. 10 al „Luptei“ sale (dela 27 Dec. 1921) sub titlu „Republica Română și Regele Ferdinand“, are un articol în care se face că apără eșezământul Regal împotriva stricăciunii pe care o face Regalitășii și Tronului român, — M. S. Regele Ferdinand I.

Ci-că Regele, pentru-ca tronul lui regal să trăiască cât mai mult, ar trebui să înceapă un trai nou: să trăiască așa cum se trăește într'o „țară săracă“ (asta dela dsa o auzim întâi că suntem o țară săracă, încât ar fi nevole să începem cu a scădea poate plata Regelui, deși ea e, și în România-mare, tot aceea care era în România mică!); bagă de vină casei domnioare, că a lăsat ca Prințul de Coroană să facă în 1919 o călătorie prin Răsărit, prin Egipt, Japonia, America, ci-că aceea a fost o risipă vinovată; dar mai ales vrea să fie grozav când pune întrebarea:

„Ce însemnează, iarăși, cheltuelile de Incoronare, care se ridică la 30-40 de milioane, pe socoteala Statului?..“

Ei, bine, aște dl Mille, a cărui inimă nu e în stare a se încălzi de lucruri cari bucură inimile noastre ale tuturor, — că *acea Incoronare cu pompă și cu bucurie, a cărei veste mare să umple toată lumea, — o dorim noi Români de pretutindeni și toți deopotrivă!*

Și dacă statul n'ar da cheltuelile pentru prăznuirea acelei bucurii, le-am da cu plăcere noi toți, — dar praznicul să se facă! Și dacă undeva statul a cheltuit fără a ridica nici pui de om glas potrivit, apoi aci a cheltuit având indemnul inimilor noastre a tuturor!

Un țaran își mărită o fată din trei, unind prin ea două familii, și-i mai rămân două nemăritate, și totuși tale vișelul cel gras și desfundă butea cu vinul cel mai bun și face veselie de răsună satul. Și vrea sa aște tot satul de bucuria lui! Asta e mândria lui, — chiar și dacă după aceea va lucra doi ani zi și noapte să copere cheltuelile pe cari nu le-a cruțat, ca să aibă în aceea o zi, o bucurie deplină, o bucurie largă, mare!

Dar mite de și-o mărita toate trei fetele de odată, — cât de mare are să-i fie bucuria și ce nu va face pentru a și-o arăta la toată lumea?!

Iar acum când România cea mică și-a adunat la casa sa pe trei din cele mai scumpe fiice ale sale ce fuseseră demult răpite de zmei și duse în robie, și cari acum i-au venit, volosse și sănătoase, toate trei acasă, și se cunună pe veci cu Tronul Țării Românești, — acum e terat cui va a ne spune să nu cheltuim cu sărbarea minunatelii cununii?..

Când știm noi că în Alba-Iulia a fost, înainte cu 200 de ani, rasă din fața pământului, biserică sfântă românească în care își plecase capul spre rugăclune Marele Voevod Mihai când a cucerit acest Ardeal, și ad vedem înălțându-se, ca un glivaer căzut din cer, pe același loc, minunata Biserică a Incoronării, — noi să ne gândim și să ne precupeșim, că s'a cheltuit cu un franc mai mult decât ni s'ar

fi părut nouă că se cădea? Dar ar fi o necinstire a celor sfinte din partea noastră!

Să ne bucurăm, Români, cu toții de ce ni-se pregătește în jurul Incoronării, — iar pe unde străbat glasuri de cucuvale ca cel al dlui Mille, prin care sufletul strein își șueră crivățul care ar vrea să înghețe și sufletele noastre pentru zilele bucuriei noastre, — pe-acolo să nu vă duceți, și acest glas să-l înălțurați dela voi!

Scrisori.

Din Ponor.

Comuna noastră a ajuns a fi una dintre cele mai fruntașe sate din județul Alba de Jos, viața românească dela noi din sat e în totu de înflorire și multe alte sate ar putea lua pildă dela noi. Iar mare parte în această muncă de ridicare a poporului are bunul nostru părinte Ioachim Groza a cărui râvnă trebuie lăudată mult, nu din dorința de a-l măguli, ci pentru a nu acoperi adevărul.

La noi în sat avem o Reuniune a Femeilor din loc, avem biblioteca noastră populară, se pun la cale șezători și serbări, în vara trecută chiar despărțământul „Astrei“ ne-a cinstit prin o adunare regională, iar acum s'a înfiinșat Societatea Tinerimei din loc cu scopul de a aduna împreună toată tinerimea din sat, a ținea șezători în zilele de sărbători și de țarnă pentru ei îndruma pe calea frumoasă pe tineri dându-le totodată câteva ceasuri de plăcere și petrecere sănătoasă și rodnică. Nu ne îndoim că în curând toți tinerii din comună vor fi membri ai acestei Societăți care a fost făcută numai pentru binele lor.

Adesea găsim orașe unde nu este așa de bună organizare românească și unde nu se lucră atât de mult ca la noi pentru lăminarea poporului.

De-aceea eu, un sătean de-acici, am crezut că e bine să știe și alții ce facem și ce suntem noi cel din Ponor, adacându-le la cunoștință toate acestea care sunt spre lauda și a părintelui nostru și a sătenilor cumiași și cu râvnă pentru mai bine.

Un Sătean.

(Nota Redacției). Și noi cei dela gazetă găsim că toate cele ce s'au făcut în Ponor sunt de toată lauda. Mai ales sfătuim pe tinerii din Ponor să se înscrie cu toții în Societatea Tinerimei de acolo, căci scopul ei este prea frumos și nici un tânăr cu adevărat vrednic nu poate lipsi din ea.

„Să nu ne lase pierzării!“

Domnule Redactor,

În județul Caraș-Severin, aproape de graniță, se găsesc mai multe comune așezate la poalele unor păduri care sunt ale unei societăți zise „Șteagul Reșșei“. Printre aceste comune este mai ales una,

Ilidia despre care vreau să vorbesc. Noi cei din comuna aceasta aveam de mult un locșor plin de tufe în marginea pădurii Ștegul, care era al nostru și așa plin de tufe cum eră il foloseam de pășune. Încă înainte de războiu, societatea Ștegul cu ajutorul statului unguresc ne-a luat cu sula acea bucată de pășune dela marginea pădurii lor și ne-a lăsat fără pășune. Venind stăpânirea românească și vorbindu-se de expropriere, am cerut și noi comisiunii agrare județene să ni se dea înapoi ceea ce a fost al nostru și ni se cuvine. Și cu toată dreptatea, conform legilor, ni s'a împlinit cererea și ni s'a dat înapoi pășunatul cu bucșica de pădure ce ținea de el, deocamdată numai în arendă forțată, până la expropriere. Și ajunseserăm astfel și noi să avem o mai mare bucurie, că venind Românii noștri a venit și dreptatea.

Dar dezamăgirea veni și ea, și încă repede de tot. Societatea Ștegul prinzând se vede puteri mari a uneltit atâtea, până ni s'a luat iarăși înapoi pământul în vorbă, împotriva tuturor hotărârilor comisiunii agrare județene care ne dăduse nouă pământul în arendă forțată până la expropriere. În zadar s'au zbatut fruntașii satului nostru în toate părțile, căci toți domnii dela toate deregătorile românești de data aceasta, nu mai aveau urechi pentru noi, ca și deregătorile ungurești de-acu s câștiga ani Jalea și durerea noastră a început să se schimbe în desnădăjduire. Oameni au început să murmure că și dl Avram Imbroane ar fi amestecat în nesocotirea aceasta dușmănească a dreptului nostru, care pentru noi înseamnă viață, iar pentru Ștegul Reșiței e un lucru de mâna a treia. Mai avem și noi nădejde că vor veni alți oameni în locul celor ce azi nu vreau și nu pot să ne audă. Dl Ministru al Ardealului Caius Brediceanu ar face o mare dreptate dacă s'ar ocupa de năcazul nostru.

Deaceea rugăm pe acei oameni care pot să ne ajute, să ne audă glasul desnădăjduit și să nu ne lase pierzării!

Din Brad.

Faptele bune e bine să fie cunoscut de toți pentruca pe de o parte să se știe ce se face la noi pe de altă parte să poată face și alții ca cei buni.

La noi în Brad de multă vreme Reuniunea Femellor din loc se ocupă cu multă hărnicie de binefaceri. De pildă: ce e mai dureros decât un orășel în care zeci de familii sărace palrec un Crăciun năcășit și lipsit. Anul acesta Reuniunea Femellor a organizat o producțiune cu clevii școlii primare din loc în ajunul crăciunului și cu

prilejul acesta s'au împărțit la 74 elevi și eleve sărace dela această școală primară o mulșime de daruri de crăciun care au adus bucuria și mulșumirea pretutindeni unde ea amenința să lipsească la sărbătorile Crăciunului.

Sfătulm pe colegii noștri învățători de la sate să organizeze și ei acolo pe femelle din comună în asemenea societăți, deoarece suflul femellor e pretutindeni acelaș, bun, și nu trebuie decât să li se dea prilejul de a face fapte bune pentru ca ele să arate că pot fi mame și pentru cei lipsiți nu numai pentru copiii lor care sunt în bine. Inițiativa (inceputul) eșea totul, și în cazul acesta așa este. Iar în sate dascălul este cel merit să le dea prilejul să-și pună în fapt ceea ce au în gând și în suflet. La noi în orășelul nostru s'a făcut aceasta și roadele frumoase se văd și le-am arătat și noi mai sus.

Deasemenea se cuvine toată lauda și învățătorilor harnici dela Școala primară dela noi din Brad, care la toate prilejurile unde se cere pun la cale serbări și producțiuni prea reușite, cum a fost și aceea ținută ziua a 2-a de Crăciun care a lăsat mulșumit și încântat întregul public.

La noi deci se lucrează bine și cu inimă, mulșumirea noastră s'o cunoască și alții pentru a cinsti pe cei vrednici și pentru a arăta și străinilor ce se cred de neasemănat cu noi, că avem și noi o minte luminată și un suflet cald.

NOUTĂȚI

Guvernul Francez al lui Briand și-a dat demisiunea (abdicarea).

Acest guvern a fost al șaptelea guvern francez prezidat de dl Aristide Briand, care a fost astfel de șapte ori Prim ministru al Franței.

Cu prilejul logodnei Principesei Marioara a României. În numărul trecut am anunțat logodna Principesei Marioara cu Regele Alexandru al Sârbiei.

Cu acest prilej dl Passici prim-ministru sârb a trimis regelui Alexandru la Sinala următoarea telegramă bine simțită:

„Logodna prin care se unesc atât de fericit două dinastii prietene încununate de glorie, umple de bucurie și fericire întreaga țară. Vă rog pe M. V. ca și pe principesa Marioara să primiți în numele întregului cabinet cele mai sincere urări și expresia dorinței, ca Dumnezeu să Vă hărăzească viață lungă, căsătorie plină de bucurii, cămin fericit, spre fericirea casei voastre și a întregului popor”.

Căsătoria se va ține la Paști, la Belgrad, — capitala Iugoslaviei.

Scrisorile pentru străinătate trebuiesc de-acum înainte timbrate cu 3 lei scrisoarea simplă, și 6 lei scrisoarea recomandată.

Dentist Dr. S. Seidner — da consultații, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-acupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Punere de danturi. (364) 4-10

Veste bună cetitorilor!

Văzând în timpul din urmă, că mulți dintre vechii cetitori ai acestor foi, cari, în timpul războiului, cât ele încetaseră aici în fosta țară ungurească, se abătuseră pe la alte foi, — se întorc acum tot mai numeroși la vechea cunoștință, la „*Libertatea*” cu „*Foaia Interesantă*” a ei și cu „*Plugarul Luminat*”, — pentru a înlesni abonarea lor și de cătră cel mai săraci cetitori din popor, — *am scăzut, pentru țărani, prețul acestor foi pe anul 1922, la:*

numai 32 Lei pe an

„*Libertatea*” cu „*Foaia Interesantă*” și „*Plugarul Luminat*” la un loc!

— D-nilor *prieți și învățători* dela sate, li-se dau cu același preț scăzut, ca și țărănilor.

Regele Alexandru al Sârbiei, a plecat deja din România, logodit.

Petrecerea studentească din Orăștie, aranjată în ajunul anului nou, a reușit foarte bine. Și publicul și studențimea au rămas mulșumiți.

Boalele de vite au început iarăși să se ivească. S'a găsit că ciurma porcilor, vărsatul oilor și antraxul se răspândesc tot mai mult în țară.

Instalarea Protopopului dela Geoagiu. În ziua de 12—25 Dec. 1921 n'a făcut la Geoagiu de jos (jud. Hunedoara) instalarea oficioasă a noului protopop Oliver Coron în locul decedatului părinte protopop Popovici. Mitropolitul Nicolae a fost reprezentat de către D-l Lazăr Tritescu, asesor consistorial. După serviciul divin obișnuit s'a făcut predarea tractului spre păstorire noului protopop, de față fiind lume multă care a făcut ca această serbare să fie ceva aproape ne mai văzut prin acele părți.

A urmat apoi un banchet la Școala de agricultură cu cuvântări și muzică.

Toată comuna a fost într'o adevărată sărbătoare.

Din partea noastră dorim și noi noului părinte protopop ani mulți de păstorire rodnică și fericită.

„*Căminul Cultural*” din Ghelar. În luna trecută în comuna Ghelar (jud. Hunedoara) s'a înființat „*Căminul Cultural*” al comunei, care are deja o bibliotecă ce se va deschide în curând împreună cu o sală de lectură. De asemenea se vor ține ședințe și șezători. În fruntea ei se găesc fruntașii comunei. Lucrul acesta este dintre cele mai frumoase care s'au făcut în satele din județul nostru, când o mână de oameni, din propriile lor puteri pot înființa pe vremurile grele de astăzi asemenea așezăminte de mare folos.

Fapta vrednicilor Români din Ghelar să servească de pildă celor ce ar putea să facă și ei așa însă până acuma încă n'au făcut-o.

„*Intâia fabrică română de pile*” s'a înființat de curând în Sibiu cu capital de 2 milioane și

200 mii Lei. Ea e pe locul și în edificiile care erau ale fabricii de mașini „Rieger”, Capitalul fabricii e pus în două de cătră societatea fabricilor de mașini Rieger (azi românilor) și „Banca de Credit Comercial, din Budapesta. Incepe a lucra acum în Ianuarie și poate face cam 40.000 de pile pe lună. În consiliul de administrație (Direcțiune) sunt 4 români și 6 străini, în Comitetul de Cenzori (supraveghere) 2 români și 1 străin.

Se șterge ori nu, darea pe avere? Statul noilor ministri așa hotărîse, că să șteargă darea pe avere, plănuită de ministrul Titulescu Cu data de 23 Decembrie s'a și vestit, prin telegrame cătră gazete, că s'a hotărît această ștergere.

Acum unele foi spun, că guvernul nu va putea șterge acea dare, căci atunci nu va avea din ce plăti mare parte din despăgubirile de război pe care cei păgubiți le așteaptă cu atâtea zor.

Poșta Redacției.

Mai multora.

Rugăm nu cereți să vi-se trimită câte-o cărticică-două „*cu ramburs*”, căci vă vine prea scumpă. Noi, pentru că merge cu ramburs (plata la scoaterea din poștă) trebuie să plătim cu 1 Leu mai mult aici, decât ar fi taxele regulate. Apoi când se primesc banii dela cel cui îi merge cărticica, ei ni-se trimit dar oprindu-se din al nostru 1 Leu 25 ori mai mult pentru aducerea banilor la noi. — așa că noi trebuie să încărcăm ori-ce trimitere „*cu ramburs*”, cu 2—3 Lei ori și mai mult, peste prețul cărticicii ce trimitem. Iar dacă cel căruia îi merge, se răzgândește și n'o scoate, ne vine napoi și — am pierdut toate taxele plătite. De aceea nu bucurăm ne folosim de ramburs.

Multora.

Rugăm să ne scrieți pe scurt! Scrisorile lungi ne-având vreme a le citi îndată, rămân mai multe zile, până ajungem la vreme pentru ele.

Și: Scrieți cu cerneală, cele scrise cu ceruza de regulă rămân necitite, fiind grele la citit și noi ne-având vreme să stăm să ghicim ce vrea să fie aci, ba aci.

Scrisorile scrise curat, ceteș, și cu cerneală, se isprăvesc îndată, — celelalte, când avem vreme.

Dsale I. P. in Merch. Ți-am scris în treaba cu școala o cartă postală.

Talpoș Mihai, ne scrii dar nu arăți de unde ești? Nici comună, nici postă nu putem afla. Așa nu putem cerceta nimic din cele ce ne ceri.

Dsale Tr. Lupulescu în Cladova. Pachețelul cu Calendarele D-sale pus la postă aici în 10 Decembrie, ni-au venit napoi în 17 Ianuarie, după ce a rătăcit știe-l Dumnezeu pe unde. L'am adresat de nou și ți-l'am trimis în 15 Ian. Credem că acest al doilea, a sosit la D-ta.

Dlui P. R. în Bodr. nou. Spui că cetești 4 foi și fiindcă una vorbește de Ion, alta de Iacob, a treia de George, alta de Petru ori de Pavel, sau câte epete atâtea păreri, - d-ta nu te alegi cu nimica. Și ne ceri răspuns, că să le mai abonezi ori ba? Părerea noastră e, că să nu le mai abonezi, căci dacă din cetirea lor nu te alegi cu nimic, apoi lucru vădit că d-ta arunci banii pe vale fără nici o treabă. Ai face mai bine să-i dai la vre-un tiner doritor de învățatură să-și aboneze el o foaie oarecare, căci poate el se va alege cu ceva din cetirea ei și iaca ai cheltuit acei bani mai bine ca azi.

De altfel lucrul stă așa: Foile sunt scrise de oameni și oamenii gândesc unul într'un chip alții într'altul, și își spun părerile lor despre oameni și despre viață. Lumea îi ascultă și spune: Asta a vorbit cuminte, asta prost. După cel bun se iau dela cel rău se întorc. - Dacă gânditorii sunt gazetari (scriitorii de foi) ei își scriu gândurile și le tipăresc în gazeta lor. Cetitorii îi judecă și vor zice despre cutare că scrie prost. Gazeta celui ce scrie prost, o vor părăsi, pe a celui bun o vor ține lângă departe. Gazetele sunt ca niște mese așternute cu mâncări și beuturi felurite, fiecare așa de bună precum de meșteră a fost bucătăreasa. Mesele gazetelor sunt așternute cu hrane pentru suflet. Precum la mesele cu mâncări nu vei lua decât din cele bune, din care-ți cad bine și vezi că-ți vor fi de folos trupului, sănătății tale, - așa și din mesele cu hrană sufletească îți vei alege pe aceea care o crezi mai bună și folositoare sufletului.

Dacă cele 4 foi, între cari și foaia noastră, nu te atrag de loc și nu te alegi cu nimic din cetirea lor, - e semn că n'au nici o hrană plăcută sufletului d-tale, și atunci, firește, rău faci dacă le mai abonezi.

D-lor Jandarm Cap. B. și X. pantofar în Zam.

Credem și noi ca și Dv. că tânărul acela e un om de nimic, și suntem de părere că astfel de hoți trebuie aspru pedepsiți. Totuși noi nu putem din cauza unui mișel să defăimăm în gazetă toată ceata colindătorilor printre care poate se găsesc mulți și nevinovați. Cât despre acela îl muștrăm și noi cu toată țaria și cerem pedepsirea aspră.

D-lul Invalid din Dobra. Noi credem că ar fi mai potrivit ca D-ta să trimiți plângerea D-tale direct la Minister și la Oficiul I. O. V., căci asemenea plângeri publicate în gazete n'au nici odată vre-un răsunet. Trebuie să te adresezi direct celor cu care ai necazul și numai după ce te vor fi nedreptățit ne vei trimite nume și date lămurite pentru a protesta atunci în gazeta noastră, și aceasta v'o facem bucurios.

Colinda la Orăștie.

- Mulțumită. -

Credincioșii tradiției sfinte, elevii liceului nostru au improvisat și anul acesta o mică grupă de colindători. ca să vestească credincioșilor noștri din acest oraș sfânta zi a Nașterii Domnului, producându-le prin aceasta o rază de bucurie și înălțare sufletească. Au fost primiți și de data aceasta cu toată dragostea de bunii Români, dovadă că acest obicei sfânt este sădit atât de adânc în inimile tuturor, încât a devenit o cerință a sufletului nostru creștinesc.

Onoratele familii, cari cu ocazia aceasta prin primirea călduroasă cu care au bine-volit să ne întâmpine și prin contribuția lor la augmentarea fondului coral dau cea mai frumoasă dovadă de interesul cel poartă față de tinerul Institut românesc, sunt rugate a primi și pe această cale sincerile noastre mulțumiri și adâncă noastră recunoștință.

Lista donatorilor: Dr. I. Mihu, S. Damian, Dr. A. Vlad, R. Spudercă câte 200 lei; I. Branga, Gh. Stărc, I. Vulcu, Br. Brassai, G. Voșan, D. Jurca, P. Androne, Dr. V. Pop, D. Martin, S. Procienchevici, N. Nicoară câte 100 lei; I. Mihaiu 65 lei; Gh. Cioca, V. Necșă, I. Rob. Văd. Ana Dr. Deac câte 60 lei, Ioan Fleșeri, I. Săcărea, Alex. Herlea, P. Dămian, George Suciu, P. Belei câte 50 lei; S. Ciumaș, A. Demian, Const. Baicu, S. Corvin, I. Romoșan, Z. Stanciu, I. Turdășan, I. Sillan, D. Rob, S. Cărpinișan, D. Molnar, câte 40 lei; S. Vlad 35 lei; Dr. I. Solomon 30 lei; V. Domșa, Gh. Tămaș câte 25 lei; V. Păcurariu, V. Iacob, Ios. Lepszy, I. Lipechi (Bucovina), D-na Major, Y. Belei, Gh. Bălosu câte 20 lei.

Suma totală 3200 lei.

Orăștie, la 16 Ian. 1922.

Direcțiunea liceului
„Aurel Vlaicu”.

„RHEUMAN”

renumitul medicament
fabricat la Farmacia:

„AESCULAP”

din Cămpeni (jud. Turda-Arieș)

vindecă:

ori ce fel de *reumatisme*,
răceală, *răceală de mușchi* etc.

Prețul: 1 sticlă mică 12 Lei.

1 sticlă mare 22 Lei.

— Se trimit și cu posta,
cu ramburs la cerere.

(370) 1-3

De vânzare. Casa dela spa-tele Scăldătoarelor din Orăștie, lângă râu, unde azi e o Spălătorie, (ul. Spitalului), e de vânzare. Informașuni în Strada G. Barilju (Berilului) Nr. 8.

Tot acolo de vânzare o oglindă mare. (369) 1-2

A apărut

„Cosinzeana”

frumoasa revistă (foaie) pentru familie, care ajunsese atât de îndrăgită înainte de război, pentru cuprinsul său ales și fertil.

Adresa: „Cosinzeana” în Oluj, Strada Regina Maria, 11.

Prețul de abonament va fi 20 Lei pe 3 luni, 40 Lei pe jumătate de an, 80 Lei pe un an. - Aapare de 2 ori pe lună.

Rugare.

Acel abonaj, cari nu doresc să aibă foile noastre și în anul de față 1922, sunt rugați a trimite napoi numărul de față sau macar cel viitor. Să nu-l mai primească dela postar ci să scrie pe el: Retour (napoi) la Orăștie, și noi îndată oprim trimiterea mai departe. - încă nu putem face opriri, căci curgerea abonamentelor (plășilor înainte) și dela noi și dela cei vechi e în totul ei și n'am putea ghici cui să oprim și cui încă nu. Ca să nu le mai trimitem în zadar, suntem mulțumitori celor ce ne arată cinstit că nu le mai voesc, trimițând napoi un număr.

Aducem mulțumită

următorilor noștri frați, cari, prețuind munca acestor foi anume întocmite pentru popor, ni-au câștigat de sfintele sărbători ale Crăciunului și Anului-Nou mai mulți abonați în comunele lor. Așa, printre alții:

Efrem Ganga din Crăciunel, ne-a câștigat vre-o 8 abonați;

Moise Cristea din Comloș, 6 abonați trimițând plata pentru ei pe anul întreg.

Gh. Băltean, inv. în Jdioara, ne-a câștigat 20 de abonați.

N. Viorel din Vințul-de jos ne-a făcut 30 abonați.

Irovin Coca din Chimitelnic, ne-a câștigat 5 abonați.

Și alții pe cari îi vom publica în numerii viitori.

Tuturor, călduroase mulțumiri.

Casă de vânzare se află în Orăștie, str. Bisericii Nouă, Nr. 3. Informașuni la Dr. I. Szöllösy, avocat (367) 1-3

Consiliul orașului Orăștie.

Nr. 3044/921 adm.

Concurs.

Consiliul Orașului Orăștie dă în întreprindere prin licitașune mănucândă - care să va ține în 23 Ianuarie 1922 la orele 10 a. m. la primăria oraș - măturalul străzilor împreună cu căratul gunoșului și alte rămășițe adunate de pe străzile orașului.

Prețul de eschlemare este de 18,000 Lei.

Condișiontile de licitașie să pot vedea la secșia economică dela primăria orașenească în oșrele oficiale.

In numele consiliului orașenesc. Orăștie, la 14 Decembrie 1920.

(368) 1-1

Herlea, primar.

La fabrica de cutii de lemn și jucării.

„GLOBUS”

din Orăștie, Piața Regina Maria 22,

se caută ucenici de tâmplar (mășuri), să aibă școală primară, etate 15 ani, din casă bună. Învață tot ce se cere la tâmplărie și în fabrică.

A se adresa la fabrică.

(360) 2-5

Un învățacel, pentru meseria de fierar, se primește de subscrișul. Să aibă cunoștință de carte, etate 15-18 ani. Condișii după înșelegere.

Ilie Lupșă

(355) 2-3

Strada Căstăului 7.

Un pianino (Bösendorfer) de vânzare, în Orăștie, strada vântului Nr. 7. (366) 1-3

Aviz Important!

Subsemnatul aduc la cunoștința on. public din loc și jur, că preluând prăvălia dela Frații Pascu din Orăștie, am aranjat o din nou cu mărfuri proaspete și anume cu: Speșerie și Coloniale, care le vând cu preșurile cele mai estine.

Rog sprijinul on. public.

Cu toată stima:

Silvestru Maniu.

(365) 1-2

Service punctuos!